

О.Ю. Сова

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри національної економіки та фінансів,
Університет економіки та права «КРОК»*

Основные тренды страхового рынка Украины

У статті розглянуто пріоритети діяльності страхових компаній на ринку фінансових послуг України та проведено вибіркового аналізу показників страхового ринку за 2013-2017 роки. Висвітлено тенденції розвитку світової страхової індустрії. З врахуванням входження інновацій та глобалізаційних процесів у страхування обґрунтовано ключові проблеми на страховому ринку України та шляхи їх вирішення.

Ключові слова: страховик, страхова компанія, страхування, страховий сектор, страхові ризики, державне регулювання страхової діяльності, тенденції страхового ринку.

Е.Ю. Сова

*кандидат экономических наук,
доцент кафедры национальной экономики и финансов,
Университет экономики и права «КРОК»*

Основные тренды страхового рынка Украины

В статье рассмотрены приоритеты деятельности страховых компаний на рынке финансовых услуг Украины и проведен выборочный анализ показателей страхового рынка за 2013-2017 года. Раскрыты тенденции развития мировой страховой индустрии. С учетом вхождения инноваций и процессов глобализации в сферу страхования обоснованы ключевые проблемы на страховом рынке Украины и пути их решения.

Ключевые слова: страховщик, страховая компания, страхование, страховой сектор, страховые риски, государственное регулирование страховой деятельности, тенденции страхового рынка.

O. Sova

*Ph.D., Associate Professor of National economy
and finance Department,
«KROK» University*

The main trends of the insurance market in Ukraine

Modern trends in the development of the sectoral insurance segment are due to the impact of globalization processes on the national financial markets, the entry of electronic technologies into insurance circulation.

In the article priorities of activity of insurance companies in the market of financial services of Ukraine are considered and the selective analysis of indicators of the insurance market for 2013-2017 is spent. The domestic insurance market has shown a rather high resistance to the crisis phenomena in the economy, which has been reflected in the relatively rapid recovery of individual segments and indicators. The growth rate of insurance premiums in 2017 compared to the previous year was 123.5%.

Problems of financial regulation of the insurance market of Ukraine remain: the lack of a comprehensive methodology for assessing the competitiveness of the insurance market, the risk of monopolization of the «life» insurance sector, the underdevelopment of the preventive insurance function and the imperfection of tax regulation of insurance companies.

The experience of the functioning of the national insurance market has shown that for most Ukrainian insurers, the defining factors in the conditions of a modern market economy have become the problems of their adaptation to market conditions and changes in the competitive environment and the possibility of

providing financial stability of companies. Trends in the development of the global insurance industry are revealed.

On the basis of the study it can be concluded that Ukraine's accession to the EU will be an incentive to realize the opportunities considered, to create a stable domestic legislation, and to develop an insurance market in accordance with European standards of quality of insurance services provision.

Taking into account the introduction of innovations and the processes of globalization in the insurance sphere, the key problems in the insurance market of Ukraine and the ways of their solution are substantiated.

Keywords: insurer, insurance company, insurance, insurance sector, insurance risks, state regulation of insurance activity, trends of the insurance market.

Постановка проблеми

Страховий сектор відіграє важливу роль у громадянському суспільстві, перш за все, заохочуючи ефективніше управляти ризиками в країні та захищати інтереси страхувальників. У такий спосіб захист надає домогосподарствам та підприємствам впевненість у майбутньому, у провадженні господарської діяльності, що веде до загального соціально-економічного розвитку держави.

Страхові компанії обслуговують низку операцій, які значною мірою відрізняються від функцій інших видів посередників на ринку фінансових послуг. Принципи компенсації та солідарності, що властиві страховому сегменту, полегшують комерційну діяльність та забезпечують кредитний механізм, пом'якшуючи потенційні втрати. А також оптимізують управління недиверсифікованим ризиком у цілому. Крім того, страхування стимулює стабільність та економічне зростання держави шляхом створення фондів довгострокових інвестицій.

Все це підкреслює важливість розгляду основних тенденцій розвитку страхового ринку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблематика функціонування страхового ринку України розглядалася в роботах низки вітчизняних науковців. Зокрема, слід підкреслити значимість праць В.В. Волкової [1], Ю.В. Городніченка [2], В.І. Грушка [3], О.В. Слободянюк [10], Л.В. Шірінян [14]. Дослідження проводилися з врахуванням історичних передумов становлення страхової індустрії, з огляду на особливості формування страхових ринків за кордоном.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

Сучасні тренди розвитку галузевого страхового сегменту обумовлені впливом процесів глобалізації на національні фінансові ринки, входженням електронних технологій у страховий обіг. Активізації досліджень потребують напрями адаптації страховиків до сучасних вимог внутрішнього ринкового середовища, а також коло питань щодо посилення рівня безпеки страхових операцій.

Формулювання цілей статті

Мета статті полягає в дослідженні сучасного стану страхового ринку України для визначення шляхів подолання його основних проблем розвитку з врахуванням посилення тенденцій глобалізації та входження інформаційних технологій у сферу страхування.

Виклад основного матеріалу дослідження

Для досягнення та підтримки стабільності фінансового сектора, який є базисом для діяльності страхових компаній, необхідним є адекватний і безперервний регулятивний нагляд за такими фінансовими установами.

Основна мета нагляду в страхуванні, в доповнення до захисту прав страхувальників та бенефіціарів, – це захист вітчизняних страховиків та акумуляція коштів для інвестування у розвиток внутрішнього ринку

фінансових послуг, що позитивно впливає на платіжний баланс країни. Страховий сектор, крім постачальника заощаджень, виступає донором фінансових ресурсів для добровільних пенсійних фондів, що сприяє підвищенню стійкості системи соціального захисту населення.

У більшості європейських країн прослідковується динаміка до підвищення рівня конкуренції, незважаючи на зміни, які відбулись на даному страховому ринку. Зокрема, з 2016 року було введено в дію нові вимоги щодо запровадження страховиками вдосконалених систем фінансової звітності, підвищення вимог до платоспроможності, створення докладніших актуарних моделей тощо [5, с. 56].

Реалізація згаданих вище міжнародних стандартів Solvency II вплинула на діяльність як страхових компаній, так і контролюючих їх органів. Ці вимоги призвели до змін у зборі даних національних страховиків, проведення аналізу показників у секторі страхування стало складнішим. Але страхова індустрія продовжує процвітати в більшості європейських країн, які успішно адаптувалися до нової редакції Директиви. Виконання основних вимог Solvency II стало можливим завдяки збільшенню валових премій, які перевищили загальні суми відшкодувань і виплат на окремих ринках.

Наразі в Україні недостатньо фахівців, які можуть грамотно трансформувати українську звітність в міжнародну, не вистачає аудиторів для ревізії переходу на нові стандарти. З технічного боку не кожна страхова компанія має необхідну для даного процесу систему програмного забезпечення. Власники страхових компаній занепокоєні переоцінкою основних коштів за реальною ринковою вартістю, що істотно скоротить розмір загальних активів та фінансовий результат більшості страховиків.

Державні національні органи регулювання повинні своєчасно і аргументовано запроваджувати коригуючі заходи та процедури в страховій сфері, а також діяти в повній відповідності до міжнародних стандартів, що застосовуються до страхових компаній у ЄС.

Для аналізу позитивних та негативних сторін членства України в ЄС, визначення пріоритетних варіантів вирішення проблем, пов'язаних з загрозами, був застосований метод SWOT-аналізу (табл. 1). Однак, зазначені варіанти необхідно структурувати та визначити пріоритетність їх вирішення [9, с. 97].

Таблиця 1.

SWOT-аналіз передумов інтеграції страхового ринку України до умов ЄС

Сильні сторони	Потенційні можливості
- поліпшення управління ризиками в страхових компаніях; - нагляд, пов'язаний з ідентифікацією ризиків; - гармонізація механізмів розрахунку і методів дії при визначенні рівня платоспроможності страховика; - інтеграція страхових і перестраховальних ринків ЄС; - поліпшення міжнародної конкурентоспроможності страхових та перестрахових компаній країн ЄС; - поліпшення якості законодавчої бази; - підвищення рівня захисту застрахованих на основі запровадження пруденційного нагляду.	- збільшення іноземних інвестицій у страховий ринок; - зменшення тарифів на надання страхових послуг; - запровадження європейських стандартів з класифікації ризиків у страхуванні; - можливість захисту інтересів споживачів страхових послуг згідно з процедурою розгляду досудових спорів; - сприяння захисту економічної конкуренції на страховому ринку України; - запровадження корпоративного управління діяльністю страхових компаній; - можливість уникнення витіснення українських страхових компаній з ринку ЄС; - зміцнення ринкових засад діяльності учасників страхового ринку; - удосконалення системи правового забезпечення ринку страхових послуг.
Слабкі сторони	Потенційні загрози
- низький рівень капіталізації страхового ринку; - неконкурентоспроможність внутрішнього страхового ринку; - складність контролю стандартів якості надання страхових послуг; - монополізація страхового ринку України; - відсутність ефективних механізмів захисту інтересів вітчизняних страховиків; - складнощі в порядку ліцензування страхової діяльності; - високий рівень оподаткування та відсутність прозорої податкової політики; - неспівставність показників діяльності страхових компаній резидентів та нерезидентів.	- недостатній рівень прозорості діяльності страховиків; - занепад та зникнення національних страховиків; - підвищення конкуренції для вітчизняних страховиків на внутрішньому ринку; - недосконала процедура перерахування страхових премій страховикам нерезидентами.

Джерело: складено автором на основі [9, с. 98]

На основі дослідження можна зробити висновок, що вступ України до ЄС стане стимулом для реалізації розглянутих можливостей, створення стабільного вітчизняного законодавства, розбудови страхового ринку відповідно до європейських стандартів якості надання страхових послуг.

Досвід функціонування національного страхового ринку показав, що визначальними в умовах сучасної ринкової економіки для більшості страховиків України стали проблеми їх адаптації до ринкової кон'юнктури і змін конкурентного середовища та можливості забезпечення фінансової стійкості компаній. Тому від правильності визначення факторів фінансової стійкості та управління ними залежить точність визначення кількісних і довіри до самого механізму страхування [15, с. 117].

Регулятори багатьох країн вимагають від страховиків виконання своїх функцій щодо контролю визначених сфер своєї діяльності. У зв'язку з цим, вони повинні продемонструвати наявність програмного забезпечення, яке дозволить забезпечувати виконання ринкової дисципліни, якісне управління основними ризиками тощо. Використання таких систем потребує від страховиків значних фінансових ресурсів, що може надати великим страховим компаніям конкурентні переваги перед малими страховиками. Таке інвестування є виправданим, бо дозволяє збільшувати прибуток, економити час, демонструвати платоспроможність та достатній рівень капіталу [16, с. 46].

Страхові компанії повинні задовольняти вимоги клієнтів та заохочувати бажання до страхування шляхом зниження тарифів, для чого необхідно знижувати свої власні витрати та оптимізувати бізнес-плани. Саме це може сприяти зростанню конкурентоспроможності та розширенню страхового ринку України. Сучасний світ змінюється досить швидко, тому страхова галузь повинна адекватно оцінювати ризики, загрози, тенденції, і приймати рішення для успішного розвитку бізнесу [10, с. 27].

Державна фіскальна служба України в 2018 році планує зосередитися на вивченні роботи страхового ринку, адже головні інструменти ухилення від

сплати податків на рівні великих фінансово-промислових груп криються в сфері страхування та на ринку цінних паперів.

Розмір прибутку страхових компаній за 2017 рік збільшився приблизно на 30%. При цьому розмір оподаткованого прибутку непропорційно зріс на 12%, що опосередковано дозволяє говорити про використання «схемних» операцій. На європейському страховому ринку до 70% премій пов'язані зі страхуванням життя фізичних осіб. На національному ринку ситуація зворотна: 67% премій, а це 14 млрд. грн., надходить від юридичних осіб. А частка операцій перестраховування окремих компаній перевищує 60% [13].

Страхові компанії України з 2016 року нарощують активи (рис. 1.) і збільшують обсяг страхових премій з 2015 року (рис. 2.), конкурують за клієнтів у сегментах автострахування, медичного страхування і страхування майна.

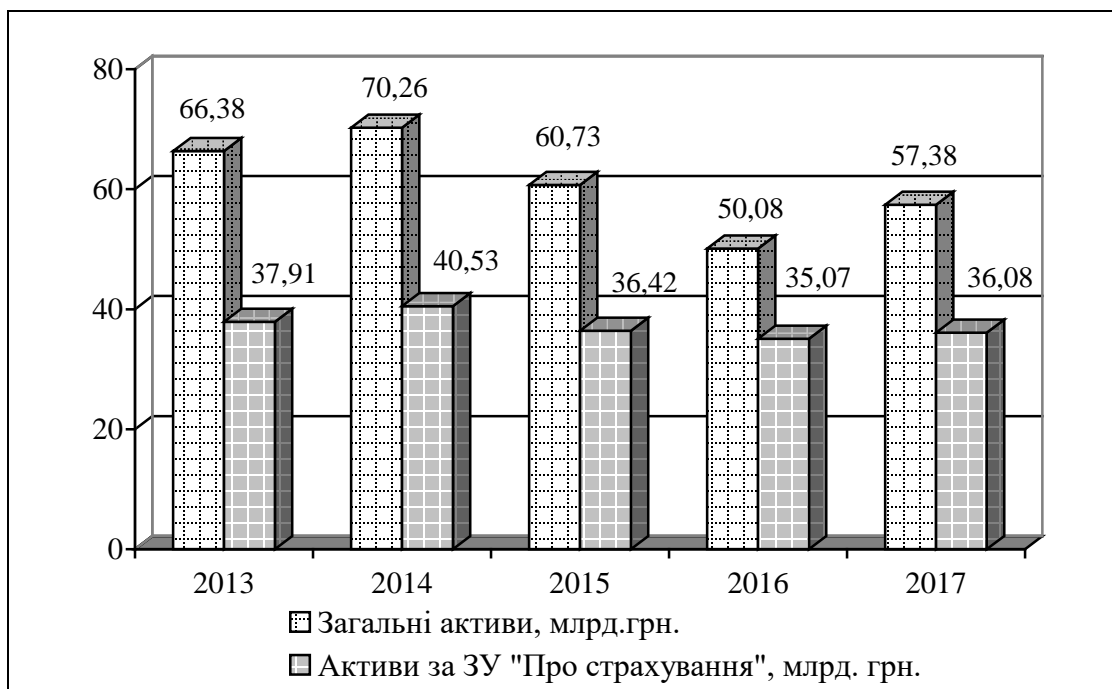

Рис. 1. Активи страхових компаній України, млрд. грн.

Джерело: складено автором на основі [7]

Загальні активи страховиків України згідно з формою 1 П(С)БО 2 на кінець 2017 року становили 57,38 млрд. грн.. Зростання порівняно з показником 2016 року склало 7,3 млрд. грн. (близько 14,6%). Звичайно, якщо

співставляти значення з докризовим періодом, то в 2017 році порівняно з 2013-им загальні активи скоротилися на 9 млрд. грн. (близько 13,6%).

Активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів, протягом 2015-2017 років знаходилися в межах 35-36,5 млрд. грн.. Найбільший обсяг показника був зафіксований у 2014 році – 40,53 млрд. грн..

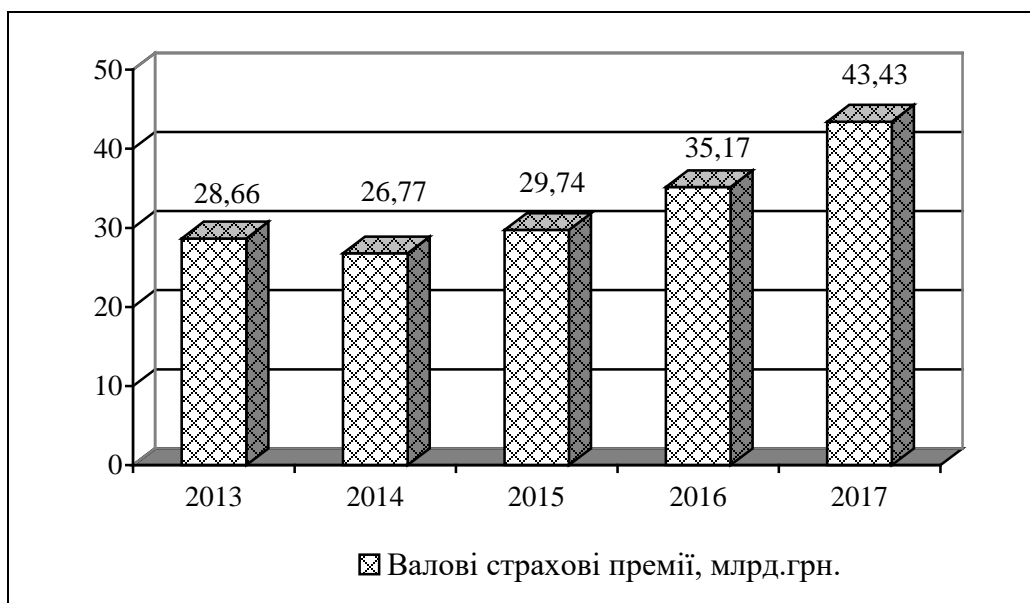

Рис. 2. Валові страхові премії страхових компаній України за 2013-2017 роки, млрд. грн.

Джерело: складено автором на основі [7]

Треба зазначити, що вітчизняний страховий ринок виявив доволі високу стійкість до кризових явищ економіці, що відобразилося в досить швидкому відновленні окремих сегментів та показників [12, с. 34].

Динаміка валових страхових премій свідчить про зростання попиту на страхові продукти з боку споживачів. Обсяг зібраних страховиками платежів зріс протягом 2014-2017 років на 16,7 млрд. грн. і на кінець 2017 року становив 43,43 млрд. грн.. Темп приросту страхових премій у 2017 році порівняно з попереднім роком склав 123,5%.

Визначимо в таблиці 2 проблеми регулювання страхового ринку України в сучасних умовах.

Актуальні проблеми фінансового регулювання страхового ринку України

Інструменти фінансового регулювання	Проблема фінансового регулювання
Нормативи платоспроможності страховиків; нормативи формування страхових резервів	Неадаптованість нормативних актів України до вимог ЄС; недосконалість фінансового аудиту; нерозвиненість превентивної функції страхового ринку
Нормативи інвестування коштів страхових резервів	Недостатність фінансових інструментів, цінних паперів для інвестування коштів; низький рівень інвестицій у реальну економіку, банки, у державні цінні папери
Нормативні показники конкурентоспроможності страхового ринку	Відсутність методології комплексної оцінки конкурентоспроможності страхового ринку, ризик монополізації ринку страхування життя
Норми капіталізації та статутного капіталу	Велика частка страховиків з малим розміром активів; невизначеність верхньої межі капіталізації; вплив інфляції на мінімальний розмір капіталу
Нормативи формування страхових резервів	Недосконала методика управління активами, якими представлено кошти страхових резервів
Податки, податкові й інші стимули	Недосконалість податкового регулювання діяльності страхових компаній, низька податкова віддача; використання страхового ринку для ухилення від оподаткування та відпливу коштів за кордон
Платежі у фонди цільового призначення держави; субсидії, дотації і цільова допомога	Законодавча нерегульованість «резерву попереджувальних заходів» переліку резервів страховика
Кредити; умови і принципи фінансування і кредитування	Нерозвиненість іпотечного кредитування під заставу полісів страхування життя
Штрафи і санкції, заборони і приписи	Недостатній обсяг повноважень НКДРРФП у частині застосування санкцій щодо порушення страхового законодавства
Нормативи перестраховання	Відплив коштів вітчизняного страхового ринку на іноземні ринки
Умови і принципи формування доходів, нагромаджень і фондів на страховому ринку	Невелика частка обсягів страхування у ВВП; зосередження вітчизняної страхової діяльності переважно на майновому страхуванні юридичних осіб
Тарифи за обов'язковими видами страхування	Відсутність диференціації тарифів залежно від рівня травматизму на підприємстві
Тарифи за добровільними видами страхування	Недобросовісна конкуренція щодо тарифікації окремих видів страхових послуг, заборона централізованого регулювання; завищені тарифи з метою ухилення від оподаткування
Умови і правила страхування	Нерозвиненість страхування життя і програм страхування для незаможних верств населення, недержавного пенсійного забезпечення, медичного страхування, страхування екологічних та катастрофічних ризиків
Умови і правила обов'язкового страхування	Неоптимальний перелік обов'язкових видів страхування; недосконалість системи соціального страхування; непрозорість повноважень МТ(С)Б щодо умов, яким мають відповідати страховики, що здійснюють обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів
Регламентация процедури банкрутства страховиків	Недосконалість захисту прав споживачів у зв'язку з недостатнім розвитком страхових гарантій

Джерело: складено автором на основі [14, с. 117]

За даними таблиці 3, тенденція до скорочення кількості страховиків продовжується протягом останніх років.

Таблиця 3.

Кількість страхових компаній в Україні

Кількість страхових компаній (СК)	Роки				
	2013	2014	2015	2016	2017
Загальна кількість СК	407	382	361	310	294
у т.ч. СК «non-life»	345	325	312	271	261
у т.ч. СК «life»	62	57	49	39	33

Джерело: складено автором на основі даних [7]

Так, якщо в 2013 році на страховому ринку працювало 407 компаній, то за результатами 2017 року їх залишилося 294 (зменшення на 28%). Суттєве скорочення відбулося в сегменті страхування життя («life»): зменшення кількості компаній склало за 2013-2017 рр. майже 50%.

На ринку України повинен існувати національний рейтинг страховиків, який адекватно б оцінював їхню діяльність і надавав правдиву й повну інформацію клієнтам та інвесторам про фінансову звітність та платоспроможність страховиків. Погоджуємося з пропозицією Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, щодо створення електронної системи контролю за операціями страхування та обліку, аналогічну тій, що існує в банківській системі [11, с. 46].

В умовах обмеженої доходності традиційних фінансових активів страхові компанії активно вивчають нові варіанти інвестування коштів, а також способи організації інвестиційної діяльності. Широкої популярності в США набула практика передачі функцій управління активами аутсоринговим

організаціям, що дозволяє більш ефективно використати потенціал, насамперед невеликих страховиків [8, с. 119].

Сформулюємо ключові тенденції на світовому ринку страхування:

1. Макроекономічний контекст може мати значний вплив на страхову галузь. Очікується, що помірне зростання світової економіки спонукатиме зростання і страхового сектора протягом 2018-2019 років.

2. Спостерігається зниження вартості страхових продуктів в комерційному сегменті. Поступово зростає попит на страхування кібер-ризиків.

3. Поширення онлайн-страхування, також відомого як директ-страхування. Мається на увазі дистанційна продаж полісів через інтернет або call-центри без участі страхових агентів.

4. Премії зі страхування життя в світі виростуть в реальному вираженні на 4,2% в 2018 році. Частково це обумовлено підвищеним попитом на накопичувальні і інвестиційні продукти, особливо в азійських країнах, що розвиваються [17].

5. Започаткування схеми страхування «peer-to-peer» (P2P). Це можливість для клієнтів, які бажають застрахуватися, об'єднатися в схожі групи за певними ознаками і сформувати загальний страховий фонд, з якого і будуть відбуватися виплати при настанні страхових випадків. Першою P2P страховою компанією стала чеська «Перша клубна страхова компанія» в липні 2017 року.

Для України наслідками світових нововведень у страхуванні є:

1. Укрупнення бізнесу – це основний тренд, який плавно переходить з 2017 року. 60% українського ринку знаходяться в ТОП-30 страхових компаній. Топові компанії будуть продовжувати зростати за рахунок злиття, пошуку нових інвесторів, банкрутства та відкликання ліцензій дрібних страховиків.

2. Перехід страховиків від співпраці з агентами в онлайн-сервіс. Поліс цивільної відповідальності, страховка для туристів за кордон

автоматизуються і переміщуються в інтернет. Великі провайдери страхового ринку України вже впроваджують мобільні додатки і чат-боти. Такі кроки приведуть до зростання конкуренції серед страхових компаній і брокерів.

3. Зростання кількості особистих видів страхування. Число застрахованих виросте, щонайменше, на 30%. Зокрема, зміниться ринок медичного страхування, адже державні реформи змушують споживачів звертатися в комерційні клініки.

4. Пряме врегулювання збитків. Наприклад, при ДТП пряме врегулювання полягає в тому, що за завдану шкоду потерпіла сторона буде отримувати гроші за допомогою своєї страхової компанії, а не як зараз, коли збиток оплачує страхова компанія винуватця ДТП. Плюси прямого врегулювання збитків по ОСЦПВ полягають в тому, що власник автомобіля може сам вибрати надійну страхову компанію, де надалі може отримати своє страхове відшкодування.

5. Кібер-страхування. Маємо на увазі роботу із складними ризиками, що призводять до фінансових втрат, знищення або погіршення репутації страхувальника в результаті виходу з ладу ІТ-систем, систем інформаційної безпеки.

6. Корпоративне медичне страхування. Наша країна виходить на рівень економіки, який дає можливість багатьом компаніям надавати соціальний пакет своїм співробітникам.

7. Смарт-контракти. Це набір програмних кодів-тригерів, які активуються при настанні тих обставин, які вимагають проведення страхових виплат. Смарт-контракти дозволяють заощадити значну частину часу, необхідного для аналізу страхових випадків і оперативного проведення виплат, а технології блокчейн дозволять гарантувати достатню ступінь прозорості для клієнтів, державних і наглядових органів.

8. «Поліс на період». Страховий договір активується тоді, коли він є необхідним клієнту, з оплатою лише за інтервал активної дії поліса. Подібна послуга дозволяє «вмикати» страхування, наприклад, від нещасного випадку

саме тоді, коли страхувальник відправляється в туристичний похід, а КАСКО – в період експлуатації транспортного засобу [4].

9. Телематика КАСКО – це можливість зниження вартості поліса для окремого водія. Іншими словами, це спеціальна система моніторингу, основною функцією якої є відстеження особливостей водіння конкретної людини. Після згоди власника транспортного засобу, відбувається монтаж пристрою моніторингу. Протягом місяця збирається інформація, яка визначає характеристику поведінки клієнта за кермом. Вона оцінюється за 10-ти бальною системою. За результатами підрахунку власнику повертається певний відсоток від страхового платежу за КАСКО.

Висновки

Все частіше економічний розвиток на глобальному рівні визначає можливості та проблеми, що постають перед страховим сектором кожної окремої країни. Це особливо стосується вітчизняних страховиків, які активно працюють на кількох ринках. Ускладнення взаємодій учасників обумовлені усвідомленням пост-фінансової кризи, адже фінансова нестабільність в одному регіоні може поширюватися та впливати на операції в іншому. Крім цього, події в галузі використання технологій, що посилюють проблеми кібер-безпеки, все більше активізують страхувальників, яким потрібні рішення щодо управління міжнаціональними ризиками, а також захист від макроекономічних та політичних несприятливих подій, які обмежують розвиток ринку. Все це формує можливості та виклики для страхового сектора.

Покращенню рівня конкуренції на вітчизняному страховому ринку, передусім, сприятиме розв'язання проблемних питань макроекономічного характеру, які виходять за межі страхової діяльності. До основних з них відносяться [6, с. 110]:

- стабілізація загальної фінансово-економічної ситуації в Україні та підвищення ефективності функціонування реального сектору економіки, зниження рівня інфляції;
- забезпечення зайнятості працездатної частини населення;
- розробка механізмів ефективної взаємодії банківського та страхового сектору економіки;
- сприяння зростанню рівня довіри громадян до страхових компаній і страхування загалом, а також рівня їх фінансової освіченості та страхової культури;
- консолідація капіталу страховиків, зміцнення їх ролі в економіці та утвердження статусу окремих компаній як системно значущих.

Література

1. *Волкова В.В.* Тенденції розвитку страхового ринку в умовах нестійкого ринкового середовища / В.В. Волкова // Економіка і регіон: науковий вісник. – Полтава, 2016. – № 1 (56). – С. 17-24.
2. *Городніченко Ю.В.* Тенденції та перспективи розвитку страхового ринку України / Ю.В. Городніченко // Економіка і суспільство. – Мукачево, 2017. – № 10. – С. 569-573.
3. *Грушко В.І.* Система та елементи державного регулювання страхового посередництва в Україні / В.І. Грушко // Вчені записки Університету "КРОК". – Київ, 2014. – Вип. 37. – С. 150-158.
4. *Добренкова Ю.* Чотири тренди страхових технологій, які змінять ринок / Ю. Добренкова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kievvlav.com.ua/mind/4-trenda-strahovyh-tehnologij-kotorye-izmenyat-rynok>
5. *Марценюк-Розарьонова О.В.* Аналіз тенденцій розвитку страхового ринку: вітчизняний та світовий аспект / О.В. Марценюк-Розарьонова // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – Вінниця, 2017. – № 3 (19). – С. 53-63.

6. *Налукова Н.* Конкуренція як запорука успішного розвитку страхового ринку / Н. Налукова // Світ фінансів: науковий журнал. – Тернопіль, 2016. – Вип. 3. – С. 102-112.

7. *Офіційний сайт* Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nfp.gov.ua>

8. *Поплавський О.О.* Діяльність страхових компаній на фінансовому ринку: аналіз світового досвіду / О.О. Поплавський // Облік і фінанси: науково-виробничий журнал. – Київ, 2016. – № 1 (71). – С. 117-123.

9. *Попова Ю.М.* Вплив європейської інтеграції на розвиток ринку страхових послуг в Україні / Ю.М. Попова, А.С. Пістряк // Економіка і регіон: науковий вісник. – Полтава, 2016. – № 2 (57). – С. 95-100.

10. *Слободянюк О.В.* Інституціональна модель страхового ринку України / О.В. Слободянюк // Інвестиції: практика та досвід. – Київ, 2016. – № 4, лютий. – С. 25-28.

11. *Сова О.Ю.* Проблеми та перспективи розвитку страхового бізнесу в Україні / О.Ю. Сова // Наука й економіка. – Хмельницький, 2015. – № 1 (37). – С. 42-49.

12. *Тищенко Д.* Сучасна регуляторна модель вітчизняного страхового ринку та перспективи її розвитку / Д. Тищенко // Економіст: літопис подій, особистості, ідеї, аналітика й дослідження. – Київ, 2016. – № 11 (361). – С. 33-37.

13. *Фіскальна служба* звернула увагу на страховий ринок / 18.03.2018 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tristar.com.ua/1/news/fiskalnaia_slujba_obratila_vnimanie_na_strahovoi_rynok_9324.html

14. *Шірінян Л.В.* Актуальні проблеми фінансового регулювання страхового ринку України в сучасних умовах / Л.В. Шірінян // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць. – Київ, 2016. – № 1 (176). – С. 30-34.

15. *Шлапак Н.С.* Проблеми розвитку страхового бізнесу у сучасних умовах / Н.С. Шлапак, Т.Е. Кривич // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: збірник наукових праць. – Маріуполь, 2017. – Вип. 15. – С. 268-272.

16. *Юхименко В.М.* Ринок страхових послуг: світові тенденції та перспективи розвитку в Україні / В.М. Юхименко // Інвестиції: практика та досвід. – Київ, 2016. – № 3, лютий. – С. 44-48.

17. *Global insurance review 2016 and outlook 2017/18.* Swiss Re Economic Research & Consulting // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/files/file00596.pdf>